

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Wij gaan weer naar school! (redactioneel)

Geertjes, G.J.A.; Rest, M.H.J. van

Citation

Geertjes, G. J. A., & Rest, M. H. J. van. (2011). Wij gaan weer naar school! (redactioneel). *Ars Aequi*, 2011(2), 85-85. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/33503>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/33503>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

‘WIJ GAAN WEER NAAR SCHOOL!’

Gert Jan Geertjes en Marjolein van Rest

Van oudsher hebben universiteiten een brede, maatschappelijke onderwijstaak. Universitair onderwijs draagt traditioneel bij aan de academische vorming van studenten. Het begrip ‘academische vorming’ is breed: hieronder valt niet alleen het opdoen van kennis, maar ook ‘beheersing van en reflectie op de eigen discipline, sociale en persoonlijke vorming, brede interesse en maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef’ (zie H. Procee, ‘Voorbij preek en klaagzang – over academische vorming in de praktijk’, in: H. Procee e.a., *Bij die wereld wil ik horen!*, Amsterdam: Boom 2004, p. 116). Gezien deze traditie zou universitair onderwijs wezenlijk anders moeten zijn dan het onderwijs van een (hoge)school. Het belang dat universiteiten hechten aan de academische vorming van studenten vergt een relatief grote nadruk op zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid; dit in tegenstelling tot een (hoge)school waar het gebruikelijk is dat studenten verplicht aanwezig zijn en waar verplichte opdrachten moeten worden gemaakt.

Het is echter de vraag of de academische vorming voldoende uit de verf komt op de rechtenfaculteiten in Nederland: onderscheidt de universiteit zich nog wel voldoende van (hoge)scholen? Willem Bekkers, de voormalig landelijk deken van de Nederlandse Orde van Advocaten, uitte in een interview al flinke kritiek op de rechtenstudie (M. van Kleef, ‘Het is echt vijf voor twaalf’, *Mr.* maart 2010, p. 21). Volgens hem laat de academische vorming van afgestudeerde juristen te wensen over. Hij noemde de rechtenstudie ‘een van de meest simpele studies die we kennen’ en ‘flinterdun’. Volgens hem is er namelijk in de juridische opleiding ‘geen relatie met datgene wat er gebeurt in de samenleving’ en is de opleiding niet internationaal genoeg. Over in hoeverre dit waar is kan gedebatteerd worden, maar tekenend is wel dat op de meeste rechtenfaculteiten weinig aandacht wordt besteed aan schrijf- en presentatievaardigheden en studenten nauwelijks worden betrokken bij het onderzoek op de faculteit. Dit is teleurstellend, omdat juist dergelijke vaardigheden bijdragen aan de academische vorming van studenten.

Daarnaast lijkt het verschil tussen het hbo en de universiteit te vervagen door de ‘verschooling’ van het universitaire juridische onderwijs: op steeds meer universiteiten – waaronder de RU, UU, UvA en UL – is een aanwezigheidsplicht voor studenten ingesteld bij de werkgroepen. Indien de student te weinig keren voorbereid bij een werkgroep aanwezig is, wordt hem op sommige universiteiten zelfs deelname aan het tentamen ontzegd.

Laten wij voorop stellen dat wij zeker enig begrip hebben voor deze ontwikkeling. De verplichtstelling van onderwijs heeft een positief effect op de slagingspercentages. Het is met het oog op de financiering van universiteiten begrijpelijk dat de juridische faculteiten op deze manier zo hoog mogelijke slagingspercentages nastreven: de universiteiten zijn voor hun bekostiging voor een groot deel afhankelijk van de directe financiering door de overheid. Het bedrag dat universiteiten krijgen is namelijk afhankelijk van het aantal diploma’s dat de universiteit aan haar studenten uitreikt. Door dit stelsel en de toename van het aantal studenten worden universiteiten gedwongen om tot het geven van ‘schoolser’ onderwijs over te gaan.

Toch heeft deze ontwikkeling volgens ons belangrijke nadelen. Studenten hebben een eigen verantwoordelijkheid om zich in te spannen voor hun studie en zullen zelf moeten leren omgaan met de vrijheid die de universiteit hun biedt. Door de verplichtstelling van werkgroeponderwijs wordt aan de eigen verantwoordelijkheid van de student afbreuk gedaan. Het ‘vrije’ aspect van het academisch onderwijs hoort juist bij de persoonlijke ontplooiing die kenmerkend is voor academische vorming. Daarom zou de universiteit zich de moeite moeten besparen om de ongemotiveerde student naar de werkgroepen te trekken. Zodra er meer gemotiveerde studenten aan het onderwijs deelnemen, zal het niveau volgens ons ook stijgen. De introductie van honoursprogramma’s en toga- en onderzoeksmasters, speciaal voor gemotiveerde studenten, past in deze ontwikkeling.

Naar onze mening moeten universiteiten zich niet richten op het stimuleren van niet-gemotiveerde studenten, maar kunnen zij beter weer primair aandacht besteden aan hun traditionele taak: ruimte bieden aan studenten om zich op hun eigen manier te ontwikkelen. Een universiteit moet vooral faciliteren, niet verplichten.